

drs J.J. Wijenberg
Mallemolen 55/29
2585 XH 's-Gravenhage

1

de heer R. van Heugten
Gedeputeerde
Portefeuillehouder Mobiliteit en Financiën
Provinciale Staten van Noord-Brabant
Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's Hertogenbosch

onderwerp concessieverlening busvervoer Noord-Brabant vanaf 2015
cc. Commissie Mobiliteit en Financiën

Den Haag, 28 november 2013

Geachte heer Van Heugten,

Veel argumenten tegen de toelating van Veolia tot het aanbestedingsproces concentreren zich zeer terecht op de vele aspecten rond de illegale operaties van dit bedrijf in Oost-Jeruzalem en op de Westoever van de Jordaan. Als zodanig verschaffen deze argumenten al voldoende basis om Veolia van deelname uit te sluiten. In het onderstaande vestig ik uw aandacht op het bredere juridische en politieke krachtenveld en de relevante ontwikkelingen daarbinnen. De conclusie moet zijn, dat gunning van de concessie aan dit bedrijf de Provincie onnodig kwetsbaar maakt.

[Lagere] overheden kunnen in een politiek mijnenveld terecht komen, en op termijn in een juridisch mijnenveld, bij samenwerking met bedrijven die samenwerken, investeren in of importeren uit joodse nederzettingen op de Westoever.

De juridische grondslag berust op internationaal recht met hogere rechtskracht dan het Nederlandse. De door Israël in 1947, 1948 en 1949 aanvaarde toelatingsvoorwaarden tot de Verenigde Naties eisen erkenning van een Arabische staat. Israël wist dit decennialang te voorkomen. De VN-Veiligheidsraad sommeerde Israël in 1967 zich uit de zojuist veroverde gebieden terug te trekken achter de bestands- of groene lijn, bevestigd door het Internationaal Gerechtshof [09-07-2004]. De Algemene Vergadering liet Palestina op 29-11-2012 in overweldigende meerderheid toe als staat met waarnemersstatus. De illegaliteit van de nederzettingen in - nu - de soevereinen staat Palestina is juridisch ruim onderbouwd.

Al dit dwingend internationaal recht is minder dwingend dan het lijkt. Politici kunnen niet tot handhaving gedwongen worden. Slechts sancties op het negeren van internationaal recht zouden kunnen worden opgelegd door de Veiligheidsraad. De vele Amerikaanse veto's voor Israël maken de Veiligheidsraad disfunctioneel. Handhaving hangt af van de politieke

opportuniteit van 'de internationale gemeenschap', lang gedomineerd door de Verenigde Staten, de Europese Unie en de lidstaten. Decennialang werd Israël beschermd en aan het verzet tegen de nederzettingen slechts lippendienst bewezen. Daaraan lijkt nu een eind te komen, ook in Nederland.

Met uitzondering van de PVV, de CU en de SGP, bestaat een ruime Kamermeerderheid tegen de nederzettingen en de uitbreiding daarvan, alsmede voor maatregelen op EU-niveau, zoals de etikettering en het stellen van voorwaarden aan EU-subsidies. Minister Timmermans heeft zich nadrukkelijk achter het Amerikaanse vredesinitiatief voor Israël en Palestina geschaard: "Kelly is the only game in town." En juist Kerry heeft in scherpe bewoordingen afstand genomen van het Israëlische nederzettingenbeleid als een hinderpaal voor het bereiken van een vredesakkoord. Het Palestijnse onderhandelingssteam heeft zich recent vanwege de Israëlische aankondiging van alweer een grote uitbreiding van nederzettingen teruggetrokken. De Palestijnse Autoriteit heeft op 24 oktober j.l. via de Financial Times gemeld dat zij niet meer wil dat de internationale gemeenschap - i.c. 50 VN-lidstaten - handelt met de nederzettingen. In de Nederlandse context heeft Unilever eerder een fabriek op de Westoever gesloten. Haskoning heeft, kennelijk onder invloed van een actief ontmoedigingsbeleid, afgezien van een omvangrijk contract.

In zijn brief aan de Tweede Kamer van 21-11-2013 over de samenwerkingsfora van bedrijven en wetenschappers voor Palestina [7-8 december] en Israël [8-9 december] schreef minister Timmermans: "Geïnteresseerde bedrijven worden over het staande ontmoedigingsbeleid ten aanzien van Israëlische nederzettingen in de bezette Palestijnse Gebieden geïnformeerd." In debat met de Tweede Kamer op 27-11-2013 zei hij dat deelname aan de fora is uitgesloten voor bedrijven die handel willen drijven met Israëlische met activiteiten in de nederzettingen.

Deze boodschap is luid en duidelijk. Commerciële relaties met Israëlisch en ander bedrijfsleven, actief in de nederzettingen, kunnen verder aan EU-banden worden gelegd. Politieke opportuniteit kan 'ontmoedigen' aanscherpen tot 'verbieden'. Het internationale juridisch kader is beschikbaar. Overheden van de EU-lidstaten, ook lagere overheden, doen er verstandig aan rekening te houden met mogelijke en onnodige risico's.

Desgewenst houd ik mij graag beschikbaar voor nadere schriftelijke of mondelinge toelichting.

Met vriendelijke groeten,

Jan Wijenberg
Oud-ambassadeur